

ISSN (PRINT) 2413-1865
ISSN (ONLINE) 2663-2772
DOI 10.32999/KSU2413-1865

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

COLLECTION OF RESEARCH PAPERS

«PEDAGOGICAL SCIENCES»

Випуск 98

Херсон–2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пермінова Л.А. – кандидат педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет, Україна

Заступники головного редактора:

Петухова Л.Є. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет, Україна;

Слюсаренко Н.В. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет, Україна

Відповідальний секретар:

Гончаренко Т.Л. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет, Україна

Технічний секретар:

Блах В.С. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет, Україна

Члени редакційної колегії:

Андрієвський Б.М. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет;

Бондаренко О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Криворізький державний педагогічний університет;

Вінник М.О. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Воропай Н.А. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Гаран М.С. – кандидат педагогічних наук, Херсонський державний університет;

Глухов І.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Гнєдкова О.О. – кандидат педагогічних наук, Херсонський державний університет;

Голінська Т.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Князян М.О. – доктор педагогічних наук, професор, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова;

Коваль Л.В. – доктор педагогічних наук, професор, Бердянський державний педагогічний університет;

Ковшар О.В. – доктор педагогічних наук, професор, Криворізький державний педагогічний інститут;

Мухаммет Демірбілек – доктор наук, магістр наук, Сюлейман Демірель Університет, Туреччина;

Нагрибельна І.А. – доктор педагогічних наук, доцент, Херсонська державна морська академія;

Носко Ю.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, Національний університет «Чернігівський колегіум імені Тараса Григоровича Шевченка»;

Омельчук С.А. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет;

Пахомова О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара;

Саган О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонський державний університет;

Смутченко О.С. – доктор філософії, Херсонський державний університет;

Співаковський О.В. – доктор педагогічних наук, професор, Херсонський державний університет;

Суріна Ірина – доктор соціологічних наук, професор, Поморська Академія, м. Слупськ, Польща;

Хоружа Л.Л. – доктор педагогічних наук, професор, Київський університет імені Бориса Грінченка;

Чайка В.М. – доктор педагогічних наук, професор, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка;

Шевцов А.Г. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

**Збірник наукових праць «Педагогічні науки» є фаховим виданням (категорія «Б»)
на підставі Наказу МОН України № 886 від 02.07.2020 року (додаток № 4) з педагогічних наук
(011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта,
014 – Середня освіта (за предметними спеціальностями), 015 – Професійна освіта
(за спеціалізаціями)).**

**Журнал включено до наукометричної бази даних Index Copernicus
(Республіка Польща)**

**Затверджено відповідно до рішення вченої ради
Херсонського державного університету
(протокол від 26.04.2022 р. № 18)**

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 23957-13797ПР
від 26.04.2019 р. видане Міністерством юстиції України

Офіційний сайт видання: <https://ps.journal.kspu.edu>

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Омельчук С. А. ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.....	5
---	---

СЕКЦІЯ 2

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

Міняйлова А. В. ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНІЙ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ.....	15
Приймак В. О., Кирикилиця В. В. РОЗВИТОК ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ І КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	21
Трифорова О. М., Садовий М. І. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	27

СЕКЦІЯ 3

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Григоренко В. Л., Шуть Т. О. ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ХОРОВОГО КЛАСУ НА ЗАСАДАХ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	34
Пермінова Л. А. ПСИХОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	42
Пирожок Г. Ю. ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	48

СЕКЦІЯ 4

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Чужикова В. Г. КРЕАТИВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА / КРЕАТИВНІСТЬ СТУДЕНТА: ПОБУДОВА НОВОЇ МОДЕЛІ.....	54
--	----

СЕКЦІЯ 5

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Позняк О. О. ПРОЦЕС СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСЕСТОРОННЬОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ООП.....	60
---	----

CONTENTS

SECTION 1

METHODOLOGY AND HISTORY OF PEDAGOGY

Omelchuk S. A. STAGES OF DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN LINGUISTICS DURING THE INDEPENDENCE OF UKRAINE.....	5
--	---

SECTION 2

THEORY AND PRACTICE OF TEACHING

Miniailova A. V. PREVENTING STUDENTS' ACADEMIC DISHONESTY DURING TESTING OF FOREIGN LANGUAGE KNOWLEDGE IN NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES IN DISTANCE LEARNING.....	15
Pryymak V. O., Kyryklytsia V. V. THE DEVELOPMENT OF GENERAL CULTURAL AND COMMUNICATIVE COMPETENCIES OF UNIVERSITY STUDENTS IN CONDITIONS OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION.....	21
Tryfonova O. M., Sadovyi M. I. INFORMATION TECHNOLOGIES IN SCIENTIFIC RESEARCH.....	27

SECTION 3

THEORY AND PRACTICE OF EDUCATION

Hryhorenko V. L., Shut T. O. ORGANIZATION OF CREATIVE ACTIVITY OF HIGHER EDUCATION APPLICANTS IN THE CONDITIONS OF THE CHOIR CLASS ON THE BASIS OF ACADEMIC INTEGRITY.....	34
Perminova L. A. PSYCHOLOGIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AND FEATURES OF EDUCATION OF HIGHER EDUCATION.....	42
Pirozhok H. Yu. FORMATION OF KEY SOFT SKILLS IN STUDENTS OF PEDAGOGICAL COLLEGE.....	48

SECTION 4

SOCIAL PEDAGOGY

Chuzhykova V. H. TEACHER'S CREATIVITY / STUDENT CREATIVITY: BUILDING A NEW MODEL.....	54
--	----

SECTION 5

MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES

Pozniak O. S. THE PROCESS OF CREATING AN INCLUSIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR ENSURING THE HOLISTIC DEVELOPMENT OF A CHILD WITH SEN.....	60
--	----

СЕКЦІЯ 2. ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 811.111:37.018.43

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-98-2>**ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНІЙ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ЗВО В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

Мін'яйлова Алевтина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри сучасних мов

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
alevtina.minyajlova@gmail.com
orcid.org/0000-0003-4423-3239

У статті розглянуто загальні способи запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань в умовах дистанційної форми навчання (досвід вітчизняних та зарубіжних ЗВО); розкрито особливості способів запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань з іноземної мови у немовних ЗВО в умовах дистанційної форми навчання.

Мета статті – проаналізувати основні способи запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань з іноземної мови у немовних ЗВО в умовах дистанційної форми навчання.

Методи дослідження: аналіз, систематизація та узагальнення результатів психолого-педагогічних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців з проблеми академічної доброчесності, нормативно-правових документів України, офіційних сайтів зарубіжних і вітчизняних університетів, сайтів зарубіжних компаній, що запроваджують технічне підтримку запобігання академічній недоброчесності, власні спостереження.

Результати. Перехід до дистанційної форми навчання у зв'язку з пандемією COVID-19 спровокував підвищення академічної недоброчесності студентів у всьому світі. Порушенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, списування, обман та ін. Для вирішення цієї проблеми існують спеціальні компанії, які забезпечують «присутність» на екзамені людей, які через веб-камеру ідентифікують особистість студентів і виявляють підозрілу поведінку. Розроблено електронні додатки, які відслідковують поведінку студента під час виконання контрольних завдань. В Україні викладачі частіше використовують веб-камери, щоб спостерігати за поведінкою студентів під час проведення контрольних заходів. Іншим способом є обмеження у часі, відведеному на виконання контрольних завдань. Специфічний для іноземної мови спосіб запобігання академічній недоброчесності студентів під час виконання контрольних заходів у навчальному процесі немовних ЗВО України полягає у раціональному доборі завдань: використання діалогічного мовлення, написання ділового листа або есе «від руки», завдання з можливістю поміняти місцями варіанти відповідей, скласти речення, заповнення пропусків у тексті без наведеного переліку слів, які потрібно використати та ін.

Висновки. Для запобігання академічній недоброчесності студентів у зарубіжних ЗВО під час проведення контрольних заходів використовують технічні засоби або наймають спеціальні компанії, які забезпечують присутність на контрольному заході прокторів (спостерігачів). В Україні частіше використовують веб-камери та обмежують час виконання завдань. Ефективним способом запобігання академічній недоброчесності студентів під час виконання контрольних заходів з іноземної мови у немовних ЗВО є правильний добір завдань.

Ключові слова: академічна доброчесність, дистанційна форма навчання, іноземна мова, контрольні заходи, обман, списування, плагіат.

PREVENTING STUDENTS' ACADEMIC DISHONESTY DURING TESTING OF FOREIGN LANGUAGE KNOWLEDGE IN NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES IN DISTANCE LEARNING

Miniaailova Alevtyna Volodymyrivna,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of Modern Language Department

Admiral Makarov National University of Shipbuilding

alevtina.minyajlova@gmail.com
orcid.org/0000-0003-4423-3239

The article considers the general ways to prevent academic dishonesty of students while checking their knowledge in distance learning (experience of domestic and foreign universities). Also peculiarities of ways to prevent academic dishonesty of students while checking their knowledge of a foreign language in non-language universities in distance learning have been revealed.

Purpose: to analyze the main ways to prevent academic dishonesty of students while checking their knowledge of a foreign language in non-language universities in distance learning.

Research methods: analysis, systematization and generalization of psychological and pedagogical scientific research results of domestic and foreign scientists on the problem of academic integrity, legal documents of Ukraine, official sites of foreign and domestic universities, sites of foreign companies that provide technical support to prevent academic dishonesty.

Results. The transition to distance learning in the COVID-19 pandemic has increased academic dishonesty among students around the world. Violation of academic integrity includes: academic plagiarism, self-plagiarism, copying, deception, etc. To solve this problem, there are special companies that ensure the "presence" at the exam of people who use a webcam to identify students and detect suspicious behavior. Electronic applications have been developed that monitor students' behavior during a test. In Ukraine, teachers are more likely to use webcams to monitor student behavior during a test. Another way is to limit the time of doing the test. A specific way to prevent academic dishonesty of students during a test on a foreign language in the educational process of non-language universities is to select the tasks rationally: using dialogues, writing a business letter or essay "by hand", using tasks with the ability to mix answers, filling in gaps in the text without a list of words to use, etc.

Conclusions. In order to prevent academic dishonesty of students while checking their knowledge, technical means are used or special companies are hired to ensure the presence of proctors (observers) on the exams. Webcams are more common in Ukraine and the test time is limited. An effective way to prevent academic dishonesty of students during a test on a foreign language in non-language universities in distance learning is to select tasks carefully.

Key words: *academic integrity, distance learning, foreign language, testing, deception, copying, plagiarism.*

Вступ. На початку 2020 року у зв'язку з пандемією COVID-19 весь світ зіткнувся з новими умовами для організації навчального процесу у закладах освіти на всіх рівнях, зокрема вищій. Перехід до дистанційної форми навчання привів до необхідності вирішувати низку нових методичних та організаційних проблем. За два роки викладачі та вчителі пристосувалися до змін, опанували нові методи дистанційного навчання та розробили відповідні навчально-методичні матеріали. Проте деякі проблеми залишаються на сьогодні недостатньо вирішеними. Серед них – запобігання академічній недоброчесності студентів під час виконання контрольних завдань у дистанційній формі навчання, які проводяться з метою перевірки знань, вмінь і навичок студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам організації дистанційної форми навчання присвятили свої дослідження зарубіжні вчені і методисти

(Ч. Ведемейер, Х. Вільсон, Дж. Лі, У. Перрі, Г. Дуглас, Х. Перратон, К. Шелтон, Дж. Солтсмен та ін.) та вітчизняні (В. Биков, В. Кухаренко, О. Рибалко, П. Стефаненко, Є. Трибульська, Н. Сиротенко, В. Олійник, Н. Морзе, Н. Твердохлебова, П. Камінська та ін.). Проблеми організації контролю знань, вмінь і навичок студентів у дистанційній формі навчання досліджували: П. Шанк, Дж. Гайтан, Б. МакЕвен, М. Роблз, С. Браатен, С. Архангельський, В. Аванесов, Г. Князев, В. Козаков, Т. Ільїна та ін. Дослідженням способів запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань в умовах дистанційної форми навчання займались: Д. Ньютон, Дж. Ватсон, Дж. Соттайл, Л. Рован, Ф. Мюррей, Р. Хейлвейл та ін. Проте ця проблема, зокрема в процесі навчання англійської мови у немовних ЗВО України, на жаль, ще не є достатньо розробленою і потребує подальшого дослідження й вдосконалення методів.

Мета статті. Ми ставили за мету проаналізувати основні способи запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань з іноземної мови у немовних ЗВО в умовах дистанційної форми навчання. Відповідно до мети завданнями статті є: 1) визначити загальні способи запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань в умовах дистанційної форми навчання; 2) розкрити особливості способів запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань з іноземної мови у немовних ЗВО в умовах дистанційної форми навчання.

Методи дослідження. Автором проведено аналіз, систематизацію та узагальнення таких джерел: 1) результати психолого-педагогічних досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців з проблеми академічної доброчесності; 2) нормативно-правові документи України; 3) офіційні сайти зарубіжних і вітчизняних університетів; 4) сайти зарубіжних компаній, що запроваджують технічне підтримку запобігання академічній недоброчесності; 5) власні спостереження. Все це дало змогу проаналізувати стан проблеми і виокремити провідні дослідницькі підходи щодо її розв'язання.

Результати дискусії. Академічна доброчесність є однією з найважливіших і необхідних складових частин будь-якого навчального процесу, зокрема у закладах вищої освіти, і впливає на рівень якості отриманих знань.

Міжнародний центр академічної доброчесності (ICAI) визначає академічну доброчесність як дотримання п'яти фундаментальних цінностей: чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та відваги до дій (International Center Of Academic Integrity). У Законі України «Про освіту» академічна доброчесність визначається як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (Про освіту: Закон України, 2017).

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат (оприлюднення чийось результатів дослідження як власних або тексту без вказання авторства);
- самоплагіат (опублікування власних раніше опублікованих наукових результатів як нових);

- фабрикація (вигадування даних чи фактів);

- фальсифікація (відома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень);

- списування;

- обман;

- хабарництво;

- необ'єктивне оцінювання;

- допомога учням під час оцінювання їх навчальних результатів чи створення перешкод під час оцінювання;

- вплив на працівника, щоб він здійснив необ'єктивне оцінювання (Про освіту: Закон України, 2017).

У контексті нашого дослідження інтерес викликають перші шість пунктів і як їх запобігти у навчальному процесі закладів вищої освіти в умовах дистанційної форми навчання.

Під час очного навчання в аудиторії викладач має можливість забезпечити повноцінний контроль за виконанням студентами контрольних завдань і запобігти проявам академічної недоброчесності. Зовсім інша справа, коли контроль проводиться дистанційно – викладач має обмежені можливості контролю за виконанням студентами контрольних завдань.

Оскільки ідея дистанційного навчання не є новою – в країнах з віддаленими регіонами діти часто змушені навчатися дистанційно; заклади вищої освіти по всьому світу, в тому числі й в Україні, пропонують студентам дистанційну форму навчання; крім того, існують онлайн-університети, в яких навчання відбувається тільки у дистанційній формі; також на допомогу приходять онлайн-платформи для дистанційного навчання (Moodle та ін.) – то, відповідно, й проблема запобігання академічній недоброчесності була об'єктом наукових досліджень в усьому світі ще до початку пандемії COVID-19. Проте ця проблема набула піку своєї актуальності саме в результаті тотального переходу всіх закладів освіти на дистанційну форму навчання.

Чисельні дослідження й спостереження викладачів по всьому світу свідчать про зростаючу тенденцію студентів до недоброчесної поведінки під час виконання контрольних завдань та складання іспитів дистанційно. Так, за результатами дослідження компанії Wiley (США), проведеному у 2020 році в університеті Purdue (США), кількість студентів, які проявили академічну недоброчесність під час проведення контрольних заходів (за умови спостереження за студентами в обох випадках), зростає з 1% в очній формі (січень – березень) до

8% у дистанційній формі (квітень – червень) (Newton, 2020). І, як зазначив С. Макфарленд, голова компанії ProctorU, яка забезпечує технічні засоби контролю за академічною доброчесністю студентів під час онлайн-тестування, «Ми можемо лише уявити, який відсоток студентів проявив академічну недоброчесність під час виконання тестів, коли ніхто не спостерігав за ними» (Newton, 2020). Група вчених (Stefan Janke, Selma C. Rudert, Dnne Petersen, Tanja M. Fritz, Martin Daumiller) провели опитування студентів у Німеччині, яке виявило, що під час літньої сесії 2020 року, яка проходила онлайн, вони більше проявляли академічну недоброчесність порівняно з очною формою (Janke, Rudert, Petersen, Fritz, & Daumiller, 2021). Аналогічні результати показали опитування, проведене у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, – 26% студентів зізналися, що почали більше списувати під час дистанційної форми навчання (Наливайко, Калістова, & Поляков, 2020). За нашими власними спостереженнями також критично зросла кількість проявів академічної недоброчесності студентів Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Миколаїв) та студентів Міжнародного морського коледжу Чжецзян (Китай) під час контролю знань у дистанційній формі навчання, що й зумовило вибір нами цієї теми для дослідження.

Оскільки, як зазначалося раніше, ця проблема не є новою, для її подолання, особливо у зарубіжних університетах, широко користуються послугами спеціальних компаній, які забезпечують «присутність» на екзамені прокторів – людей, які через веб-камеру ідентифікують особистість студентів, слідкують за їхніми рухами, виявляють підозрілу поведінку, бачать все, що відбувається на екрані комп'ютера студента і повідомляють про це викладачеві.

За останні роки розроблено низку технічних засобів – електронних додатків, які відслідковують поведінку студента під час виконання контрольних завдань або складання іспитів. До них відносяться ClassKick, Proctorio, ProctorU, Honorlock, Examity, Proctortrack, Blackboard та ін. Ці додатки завантажуються на комп'ютер або телефон студента та за допомогою веб-камери фіксують рухи студента, його очей та поворот обличчя, інформують викладача про підозрілу поведінку (наприклад, про те, що студент дивиться не в той бік), а також ідентифікують особистість студента перед початком іспиту. Вся отримана інформація зберігається на сервері і може бути доступною для викладача у будь-який момент.

І хоча зазначені вище засоби запобігання академічній недоброчесності викликають деякі питання з етичної точки зору і стали предметом дискусії між студентами, викладачами і юридичними органами, вони залишаються найбільш ефективними способами підтримки академічної доброчесності серед студентів під час виконання контрольних завдань або складання іспитів.

В Україні викладачі частіше використовують напряму веб-камери комп'ютерів або телефонів студентів під час проведення контрольних заходів, щоб спостерігати за поведінкою студентів. Крім того, іншим способом запобігти академічній недоброчесності є обмеження у часі, відведеному на виконання контрольних завдань. Суть в тому, що часу має бути рівно стільки, щоб виконати завдання, якщо студент знає, як його виконувати. Якщо він не знає і почне шукати допомогу в інших ресурсах, йому фізично не вистачить часу на виконання завдань.

Крім зазначених вище загальних способів запобігання академічній недоброчесності студентів у дистанційній формі навчання, для кожної дисципліни існують свої специфічні способи. Розглянемо ті, що стосуються іноземних мов. Вони полягають більшою мірою у правильному доборі завдань.

Для контролю мовлення краще віддати перевагу діалогічному мовленню, ніж монологічному, під час якого студенти можуть прочитати написаний текст, розташований близько з екраном. Деякі викладачі просять студентів розповідати тему з заплученими очима, але, на наш погляд, це дещо не відповідає етичним нормам організації і проведення контрольних заходів у ЗВО. Водночас діалогічне мовлення (співбесіда, інтерв'ю) дають викладачеві змогу максимально достовірно виявити знання і вміння студентів з мовлення, оскільки передбачають бесіду, під час якої студент отримує запитання і має відразу відповісти на нього. Тобто він не має можливості шукати відповідь у будь-яких інших джерелах або отримати допомогу від сторонньої особи. Він або відповідає на запитання, або ні.

Для контролю письма доцільно обрати написання ділового листа або есе «від руки» на тему професійного, патріотичного, суспільно-політичного, краєзнавчого характеру або есе-роздум на філософську тему. Звичайно, важко проконтролювати, хто саме написав есе – студент або стороння особа, але можливість порівняння почерку і обмеження часу зведуть виконання цього завдання до максимальної чесності. Щодо списування есе з Інтернету,

то будь-яка програма перевірки тексту на плагіат (Advego Plagiatus, Etxt Antiplagiat, Antiplagiat, Unplag, StrikePlagiarism та ін.) виявить його присутність. З цієї ж причини доцільним є використання у модульних контрольних роботах відкритих завдань.

При складанні письмових або електронних тестів потрібно розуміти, яким чином студенти можуть обманути викладача і отримати нечесний результат. Це: списування один в одного, доступ до відповідей через студентів старших курсів, пошук відповіді в Інтернеті, використання електронних словників і перекладачів, допомога сторонньої особи тощо. Тому доцільно обирати такі завдання, варіанти відповідей на які можна міняти місцями між собою для різних варіантів з метою ускладнення процесу списування студентами відповідей один в одного. До таких завдань відносяться завдання з декількома варіантами відповідей (a, b, c, d), серед яких потрібно обрати правильну – у цьому випадку доцільно міняти м'яцями не тільки варіанти відповідей, а й самі речення; або завдання на відповідність (наприклад, поєднати терміни з їх визначеннями, або поєднати синоніми/антоніми, або поєднати слова з двох стовпчиків щоб отримати правильні словосполучення). На наш погляд, слід уникати тестових завдань з лише двома варіантами відповіді (a, b), оскільки ймовірність списування студентами відповідей в цьому випадку значно збільшується.

Під час перевірки знань студентів з лексики іноземної мови в умовах дистанційної форми навчання ми вважаємо неефективним використання завдань на переклад або на заповнення пропусків у тексті словами, поданими у рамочці, оскільки такі завдання легко можна виконати при повній відсутності відповідних знань, проте наявності одного з електронних додатків для автоматичного перекладу через наведення екрану смартфона на текст або будь-якого іншого електронного перекладача або словника.

Доцільними завданнями для перевірки знань студентів з лексики та граматики іноземної мови в умовах дистанційної форми навчання, на нашу думку, є: розташувати подані слова у правильному порядку, щоб утворилося речення; скласти речення з поданих слів, причому деякі з них є зайвими; завершити речення, обравши один з трьох варіантів граматичної конструкції, поданих у самому реченні через «/» та ін. Завдання такого типу ускладнюють процес списування студентами відповідей один в одного через відсутність коротких відповідей. Крім того, використання електронних ресурсів для автома-

тичного перекладу тексту також не є ефективним в даному випадку, оскільки знання перекладу окремих слів не є запорукою правильної побудови речення іноземною мовою. Особливо це стосується граматичних конструкцій.

Також з метою зведення до мінімуму використання електронних перекладачів та словників під час виконання контрольної роботи у завданнях на лексику можна в словах пропустити букви, замінивши їх на знаки підкреслювання, наприклад, – таким чином електронний перекладач не розпізнає слово, а студент, який готувався до контрольної роботи і знає це слово, легко зможе його зрозуміти.

Вдалими в умовах дистанційної форми навчання ми вважаємо завдання з розділу «використання мови» на заповнення пропусків у тексті без наведеного переліку слів, які потрібно використати. Електронні ресурси не допоможуть виконати таке завдання – потрібні лише знання мови.

Висновки. Таким чином, в результаті проведеного дослідження виявлено, що проблема запобігання академічній недоброчесності студентів закладів вищої освіти під час проведення контрольних заходів набуває особливої актуальності в умовах дистанційної форми навчання в усьому світі. У деяких країнах використовують технічні засоби контролю за академічною доброчесністю студентів (ClassKick, Proctorio, ProctorU, Honorlock, Examity, Proctortrack, Blackboard та ін.), в інших наймають спеціальні компанії, які забезпечують присутність на контрольному заході прокторів (спостерігачів). Проте, крім загальних, є й специфічні для кожної дисципліни способи запобігання академічній недоброчесності студентів. Щодо іноземної мови у навчальному процесі немовних ЗВО України, то вони полягають у раціональному доборі завдань. Використання діалогічного мовлення, написання ділового листа або есе «від руки», завдання з можливістю поміняти місцями варіанти відповідей, скласти речення, заповнення пропусків у тексті без наведеного переліку слів, які потрібно використати, та ін. зведуть до мінімуму можливість списування студентами один в одного, пошук відповідей в Інтернеті, використання електронних ресурсів для автоматичного перекладу, допомогу сторонньої особи тощо. Перспективи для подальшого дослідження полягають у розширенні і вдосконаленні існуючих способів запобігання академічній недоброчесності студентів під час перевірки знань з іноземної мови у немовних ЗВО в умовах дистанційної форми навчання та у пошуку нових.

ЛІТЕРАТУРА

1. International Center of Academic Integrity. URL: <https://academicintegrity.org/> (дата звернення: 06.01.2022).

2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 05.01.2022).

3. Newton D. Another problem with shifting education online: cheating. *The Hechinger Report. Higher education*. 2020. URL: <https://hechingerreport.org/another-problem-with-shifting-education-online-cheating/> (дата звернення: 06.01.2022).

4. Janke S., Rudert S. C., Petersen A., Fritz T. M., Daumiller M. Cheating is the wake of COVID-19: How dangerous is ad-hoc online testing for academic integrity? *Computers and Education Open*. 2021. Vol. 2. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666557321000264> (дата звернення: 06.01.2022).

5. Наливайко О., Калістова О., Поляков Д. Дотримання академічної доброчесності навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 4(31). С. 143–162.

REFERENCES

1. International Center of Academic Integrity. Retrieved from <https://academicintegrity.org/>

2. Pro osvitu : Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 p. № 2145-VIII [About Education : the Law of Ukraine from 05.09.2017 p. № 2145-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Newton, D. (2020). Another problem with shifting education online: cheating. *The Hechinger Report. Higher education*. Retrieved from <https://hechingerreport.org/another-problem-with-shifting-education-online-cheating/>

4. Janke, S., Rudert, S. C., Petersen, A., Fritz, T. M., Daumiller, M. (2021). Cheating is the wake of COVID-19: How dangerous is ad-hoc online testing for academic integrity? *Computers and Education Open*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666557321000264>

5. Nalyvaiko O., Kalistova O., Poliakov D. (2020). Dotrymannia akademichnoi dobrochesnosti navchalnykh dosiahnen zdozvachiv osvity v protsesi dystantsiinoho navchannia [Adherence to the academic integrity of educational achievements of students in the process of distance learning]. *Osvitohichnyi dyskurs*, 4 (31), 143-162 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.02.2022.

The article was received 01 February 2022.